

Bestandsplan for elg og hjort for elgregion Nord-Aurdal Vest Nord Aurdal kommune

2020 – 2022

Forord

Dette er en bestandsplan for elg og hjort for elgregion Nord-Aurdal Vest for treårsperioden 2020 til 2022.

Pål Sindre Svae, har ført planen i pennen. Arbeidet har skjedd med god hjelp av elgvalda.

Askim/Nord-Aurdal, ...2020.

Elgregion Nord-Aurdal Vest

Innhold

Planperiode	4
Elg	4
Status.....	4
Elgens arealbruk og beite	4
Bestandsutvikling.....	6
Beskatning	6
Bestandssammensetning.....	10
Ku per okse.....	10
Reproduksjon.....	10
Vurdering av bestandsnivå	12
Mål og strategier	13
Mål i planperioden	13
Felles avskytingsstrategi.....	13
Tiltak	14
Hjort	15
Status.....	15
Registrering av bestand	15
Avskytning:	15
Mål og strategier	17
Forvaltning av hjort.....	18
Organisering	18
Inndeling av jakt etter hjort i Elgregion Nord-Aurdal Vest.....	18
Kvote på det enkelte vald	18
Økt kunnskap om hjort.....	18
Vedlegg 1. Avskytingsavtale for elg 2020-2022	19
Vedlegg 2. Avskytingsavtale for hjort 2020 – 2022	20

Planperiode

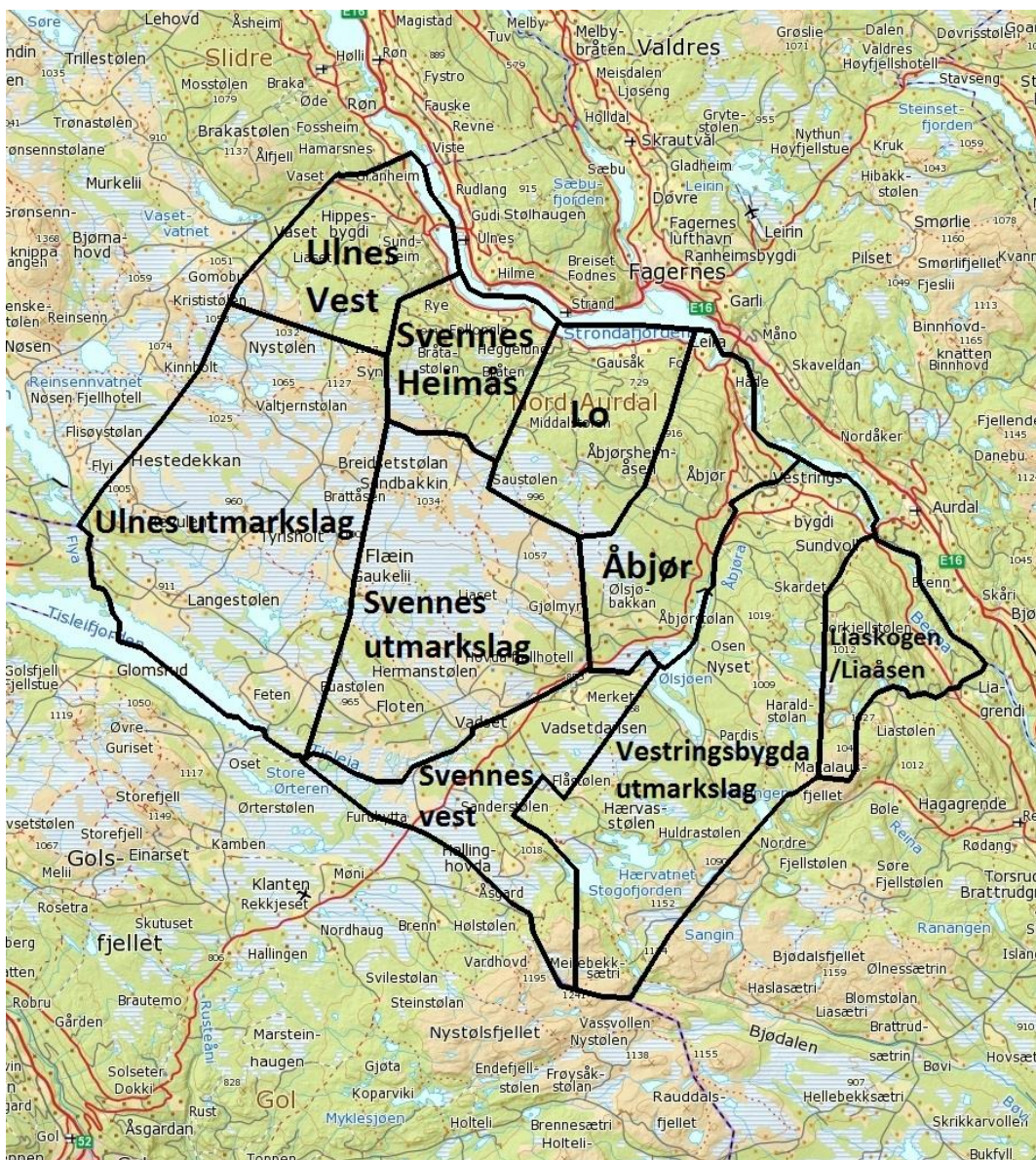
Planen gjelder for 3 års perioden 2020 – 2022 med mindre det i planperioden skulle inntreffe uforutsette hendelser som gjør en revisjon nødvendig.

Elg

Status

Elgens arealbruk og beite

Arealbruk

Figur 1: Kart over valdene i planområdet.

Bestandsplanen er delt i 8 vald (tabell 1).

Bestandsplanområdet har et tellende areal for bestandsplanen på 333500 daa.

Tabell 1: Oversikt over valdene i bestandsplanområdet, tellende areal og kvote for elgjakten i 2017.

Arealoversikt for elgvald i Nord-Aurdal Vest	Tellende areal (daa)
Ulnes sameige	63500
Svennes sameige	55000
Ulnes/Svennes Heimås	39000
Lo Heimås	23000
Hådem/Åbjør	30000
Vestringsbygda sameige	67000
Liaskogen/Liaåsen	23000
Svennes sameige v.f.Tisleia	33000
Sum forvaltningsareal	333500

I Bestandsplanrådets del av kommunen er minsteareal for elg vedr. godkjenning av vald og fellingstillatelse 3000 daa. Kommunen har dispensert ned til 1800 dekar. Godkjenning av elgvaldet dersom det har blitt endringer gjøres av kommunen.

Kommunens målsetting for elgforvaltningen fra 2019 er følgende:

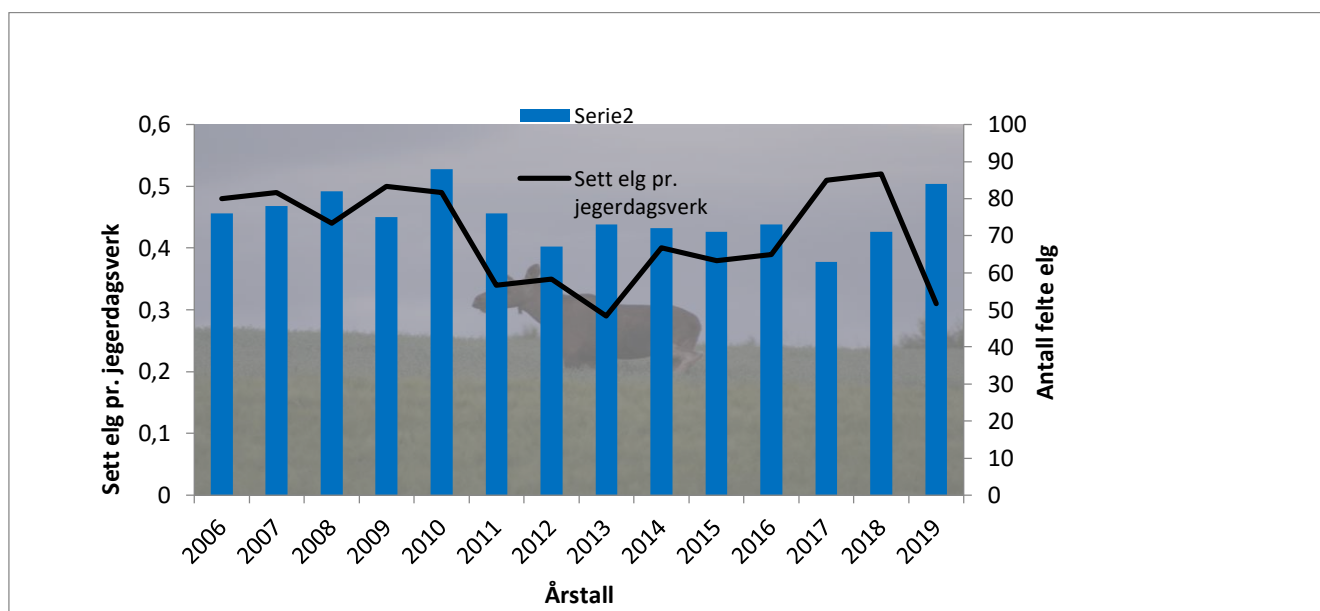
«Den kommunal målsetting å halvere bestanden for elg og hjort til 2021 i forhold til 2016-nivået».

Bestandsutvikling

Beskatning

Metoden for sett elg per jegerdag ble endret før jakta 2018, slik at det er vanskelig å sammenligne fortiden med de siste års data, hvis jaktfeltene har benyttet ny metode. Det virker ikke som om jaktfeltene i bestandsplanområdet har endret metoden, slik at data sammenlignes. Det ble observert ca 0,5 elg per jegerdagsverk i starten av perioden (figur 5). De første to årene i forrige planperiode hadde 0,5 sett elg per jegerdag, men i 2019 fikk observasjonene en dropp til 0,31 sett elg per jegerdag. Det har vært slike årlige forskjeller også før, men bestanden kan også være redusert.

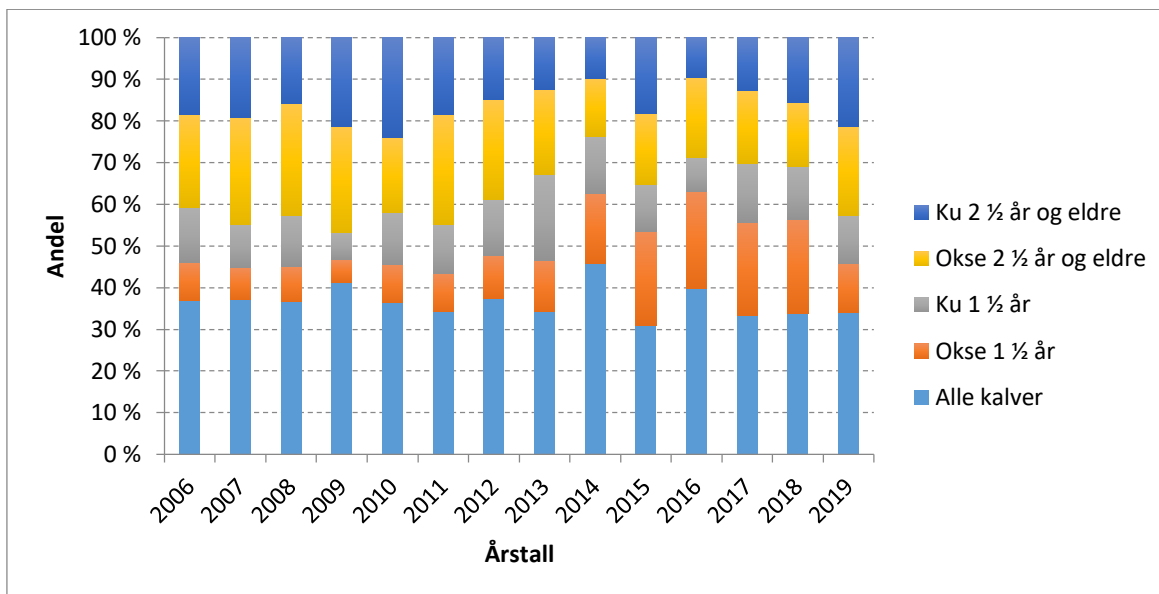
Avskytingen har variert mellom 67 og 88 dyr årlig, med et toppår i 2010. I siste planperiode varierte fellingen mellom 63 og 84 elg årlig.

Figur 5: Sett elg per jegerdagsverk og totalt antall felte dyr i perioden 2006 – 2019 i Nord-Aurdal Vest.

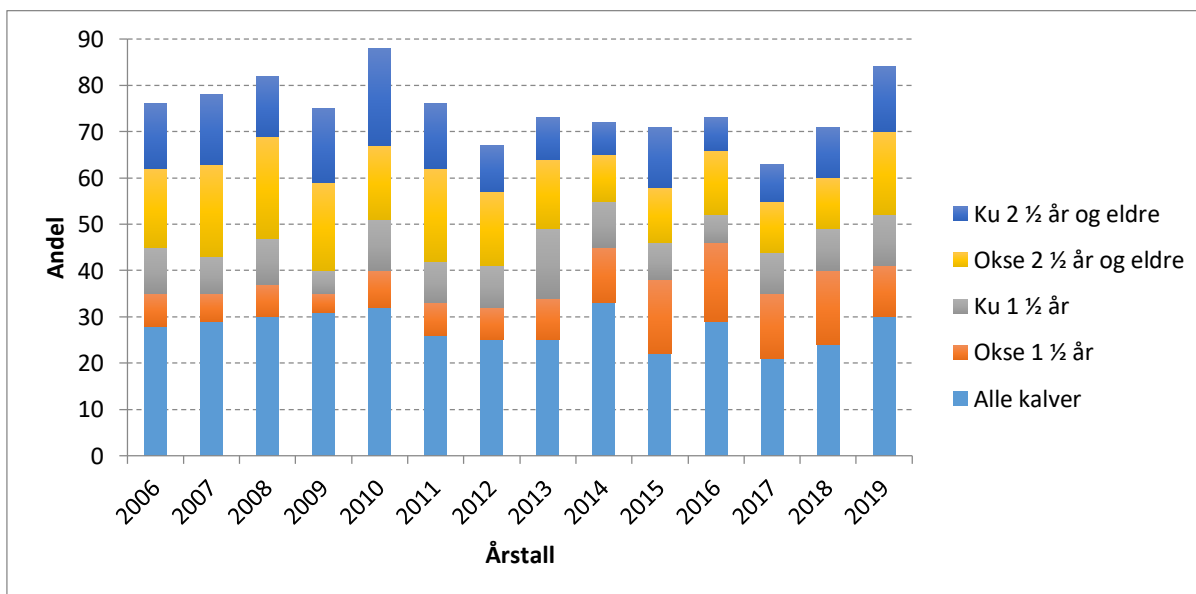
For planperioden fra 2017 til 2019 er det totalt skutt (figur 6):

- 35 % kalv,
- 18 % 1 ½ årig okse,
- 13 % 1 ½ årig kvige,
- 15 % eldre ku
- 19 % eldre okse

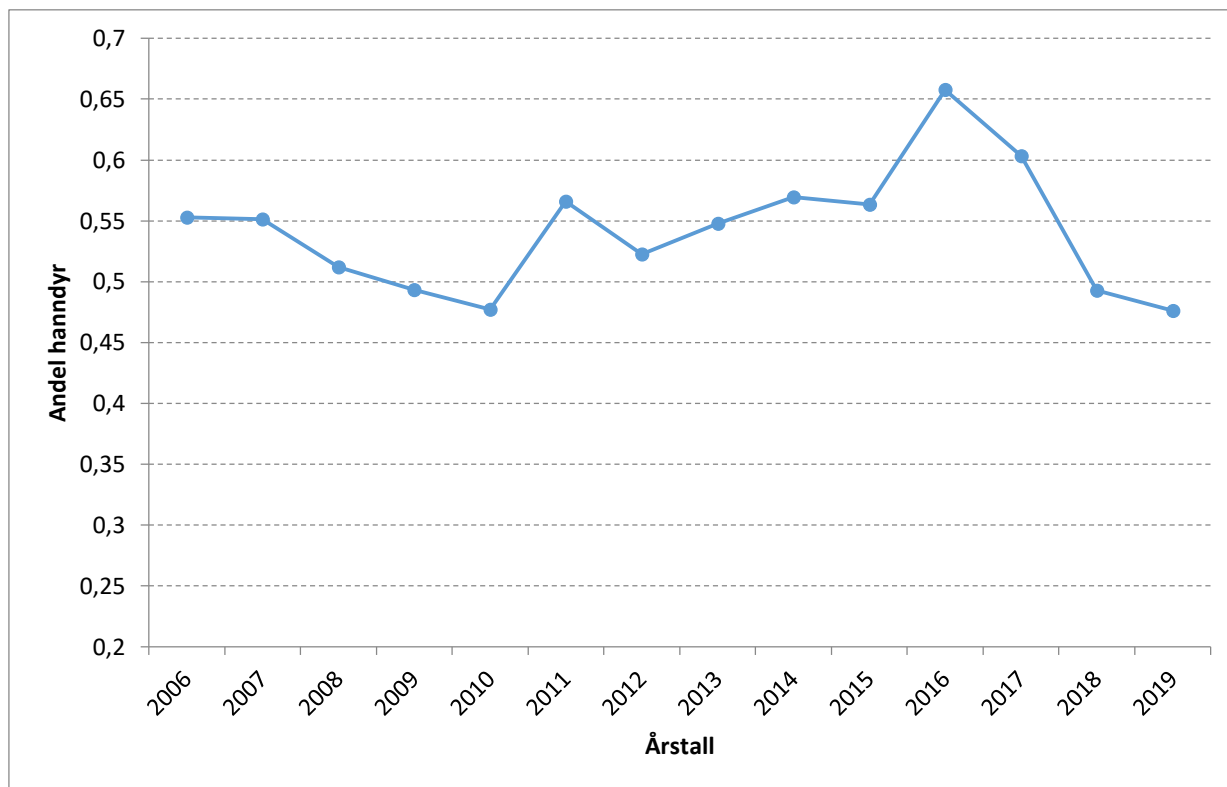
Figur 6: Skutt elg i Nord-Aurdal Vest i perioden 2006 – 2019 fordelt på andelen felt elg etter alder og kjønn.

Avskytningen på kalv gjennom perioden har vært relativt jevn (figur 7). Ungdyr-avskytningen er også jevn, med enkelte årlige variasjoner. Avskytningen av voksen okse lå tidligere jevnt høyt (16-22 voksne okser årlig). I forrige planperiode ble det skutt 11 – 20 okser årlig. Ku-avskytningen varierer mer mellom årene. I siste planperiode ble det skutt 11 – 14 kuer årlig.

Figur 7: Andelen hanndyr i avskytningen i Nord-Aurdal Vest i perioden 2006-2019.

Kjønnsfordelingen i skutt elg har ligget med en overvekt av hanndyr gjennom store deler av perioden (figur 8). Kjønnsfordelingen i skutt elg bør være om lag 50/50. Siste planperiode hadde en lavere andel hanndyr i avskytingen, grunnet en høyere avskyting av ku.

Figur 8: Andelen hanndyr i avskytingen i Nord-Aurdal Vest i perioden 2006-2019.

Slaktevektene på kalv virker til å ha en negativ trend, ved at snittet de siste fire årene er under 59 kg (tabell 2). Det samme kan sies om ungdyrene, ved at gjennomsnittsvekten er generelt lavere i slutten av perioden. NB! Slaktevekter for 2019 mangler, da Hjorteviltregisteret ikke har løsning for eksport av data i orden.

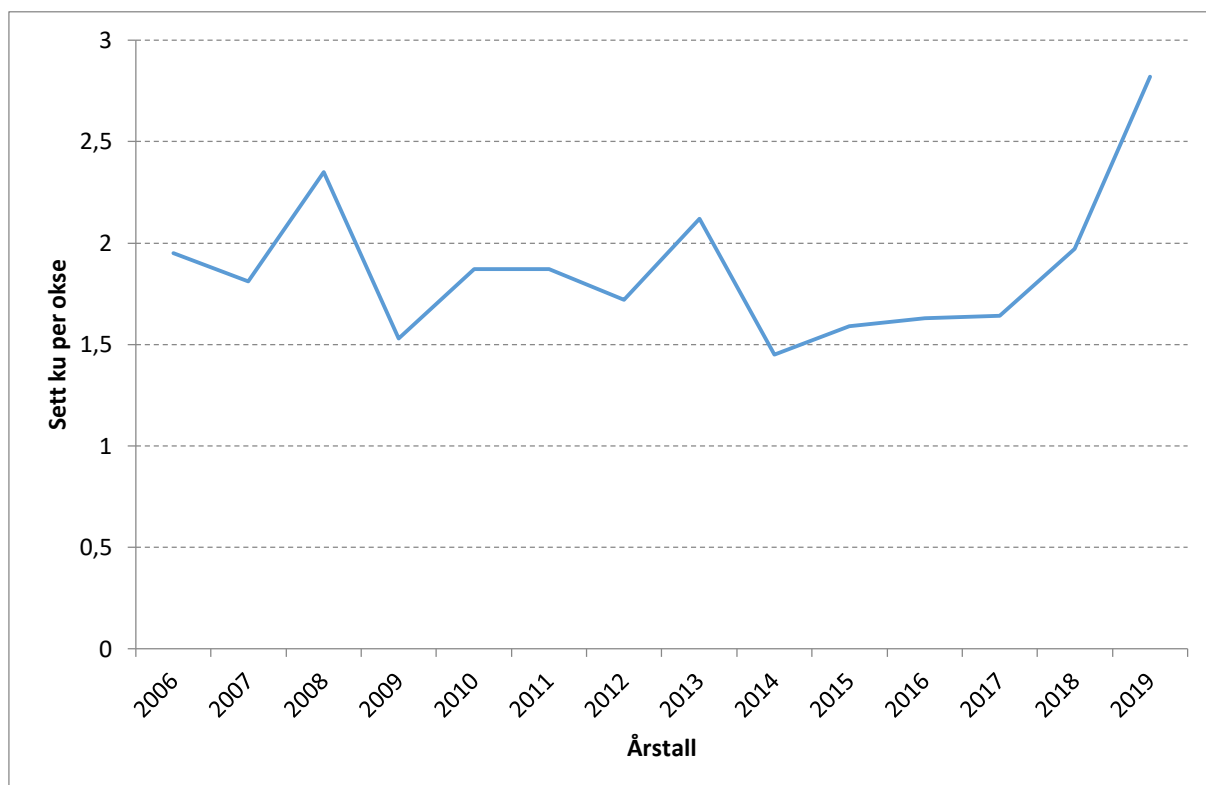
Tabell 2: Slaktevekt for planområdet i perioden 2007 – 2018.

	Kalv		Okse 1,5		Ku 1,5		1,5 samlet	
	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall
2007	71	2	140,3	6	130,3	4	136,3	10
2008	62,5	23	127	6	112	6	119,7	12
2009	58,4	31	122,8	3	130,3	5	126,5	8
2010	61,5	28	127,2	6	124,2	5	125,8	11
2011	64,5	25	122,9	7	126,3	7	124,6	14
2012	61,9	14	135,7	3	127,4	5	130,5	8
2013	58,9	25	121,67	9	119,4	15	113,6	24
2014	56,9	31	115,29	7	115,6	10	120,8	17
2015	58,4	32	124,94	17	112,89	9	115,5	26
2016	57,4	29	118,29	17	100,29	7	120,25	24
2017	52,8	21	127,92	12	111,63	8	119,75	20
2018	56,9	18	131	11	120,6	5	125,8	16

Bestandssammensetning

Ku per okse

I en ideell bestand regnes 1,5 -2,0 som et optimalt ku/okse forhold. Som vi ser av figuren under (figur 14) har det i perioden vært en skjevhet i dette forholdet med for mange kuer per okse. Gjennom forrige planperiode økte kuandelen betraktelig, til over 2,8 ku sett per okse siste år.

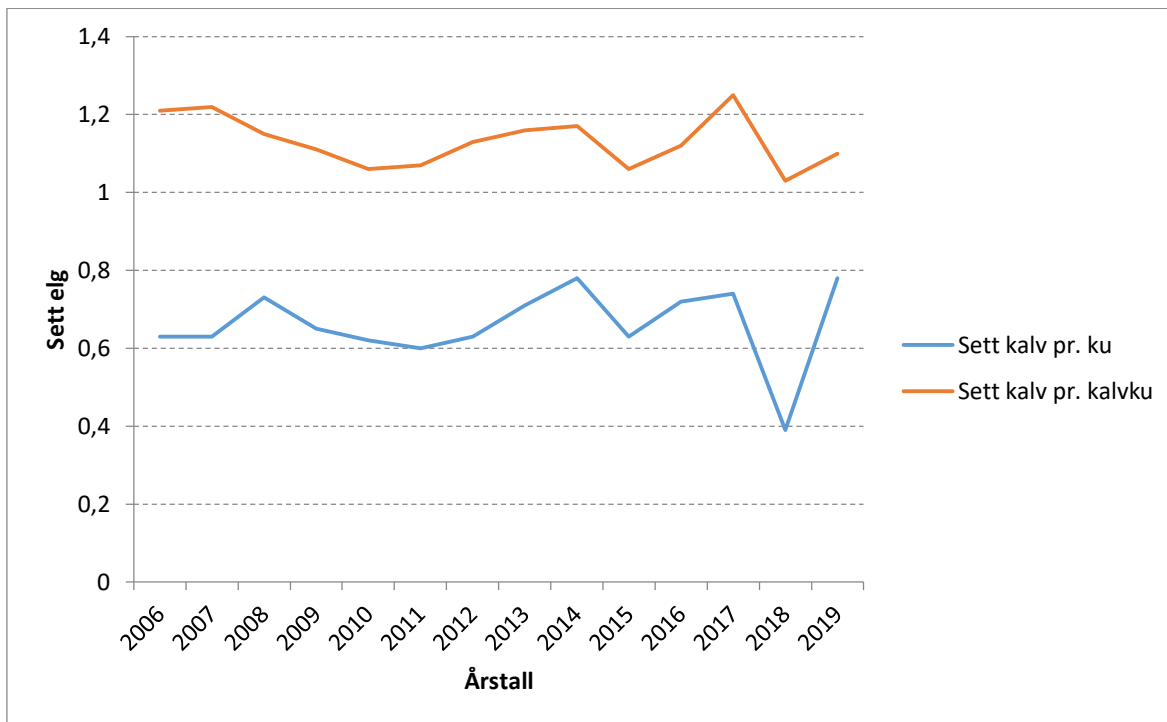

Figur 14: Sett ku per okse i Nord-Aurdal Vest 2006-2019.

Reproduksjon

Elgbestanden i Nord Aurdal Vest har en middels til lav produksjon, med en gjennomsnittlig kalv per ku-rate på 0,66 og tvillingrate på 1,13 gjennom måleperioden (figur 15).

Tvillingraten sier kun noe om andelen av kuer med kalv som har tvilling, og ikke noe om antallet kuer mer tvillingkalv i bestanden. I 2019 var kalv per ku 0,78 og tvillingraten 1,1, etter et dropp i 2018.

Figur 15: Sett kalv per ku og kalv per kalvku for Nord-Aurdal Vest i perioden 2006-2019.

Vurdering av bestandsnivå

Både bestanden og avskytingen virker til å ha stabilisert seg på et nivå mellom bunn- og toppårene for begge parameter.

I forrige planperiode ble det felt en mer lik andel hanndyr og hodyr enn tidligere, da målet om bestandsreduksjon ble førte til at det ble felt mer voksen ku enn før. Det blir felt om lag 35-40% kalv, som er positivt og relativt høyt.

Slaktevektene virker til å være noe lavere i slutten av perioden, på både ungdyr og kalv. Den negative trenden kan trolig snus på begge alderskategoriene innen få år, da en kraftig reduksjon av bestanden trolig vil virke positivt inn på mattilgangen. Det er dog en forutsetning at avskytingen da ikke fører til en lav alder i bestanden, med påfølgende små kalver.

Kalveraten i forrige planperiode var på høyde med resten av perioden, med et dropp i 2018. Tvillingandelen sank noe i siste planperiode.

Anbefaling:

Miljødirektoratet anbefaler kommuner å tilrettelegge for bestandsreduksjon av elg, hjort og rådyr i og rundt områder med påvist skrantesjuka. Dette vil si Selbu og omkringliggende kommuner, samt kommuner i og rundt Nordfjella villreinområde. Det vil dermed bety at også Nord Aurdal Vest går inn for en bestandsreduksjon av elg. Direktoratet foreslår en reduksjon av bestanden på 50 %, sett som en dobling av antall tildelte dyr. Kommunen har derfor endret dispensert minstearealet til 1800 dekar for Bestandsplanområdet.

Det er to måter å redusere en elgbestand på. Enten skytes det en høy andel ku, eller så skytes det flere unge dyr. Ved å skyte hardt på voksne kuer senkes bestanden raskt, men alderen og dermed produksjonen i bestanden senkes for lang tid fremover. Det er da vanskelig å opprettholde den sunne bestanden. Ved å skyte et høyere antall unge dyr vil bestanden også reduseres, ved at de fremtidige produksjonsdyrene tas ut. Det anbefales å øke antallet kalv og ungdyr i avskytingen. Miljødirektoratet foreslår også dette, da unge dyr sprer seg mer enn eldre dyr. I et område som her vil trolig også en del kalv ryke med på vinteren, slik at en høy andel kalv i avskytingen er fornuftig ressursutnyttelse. På en slik måte vil bestanden reduseres uten å endre produksjonspotensialet og sunnheten i bestanden. Det vil også bli raskere å øke bestanden når det evt er ønskelig igjen med en slik strategi. Det bør legges mer vekt på en jevnere kjønnsfordeling på de felte ungdyrene, for å ikke komme for skjevt ut på hanndyrene.

For å få til en høyere og mer jevn kjønnsbalanse fordeles avskytingen kun på *kalv, hanndyr 1.5 år og eldre og hodyr 1.5 år og eldre*. Slik vil okse være okse, og hodyr være hodyr, uavhengig av gevir eller alder. Da er det lettere å skyte hodyr, noe som gjør at målet om bestandsreduksjon oppfylles og kjønnsforholdet opprettholdes.

Mål og strategier

Mål i planperioden

- Hovedmålet med elgforvaltningen i Elgregion Nord-Aurdal Vest er en bestand med god produksjon og kondisjon i balanse med beitegrunnet.
- Ha et ku:okse forhold blant de voksne dyra i bestanden på 1,5 - 2
- Bestanden skal holdes på et nivå som minimaliserer konflikter i forhold til trafikk og andre samfunnsmessige interesser.
- Bestanden reduseres, etter anbefaling fra Miljødirektoratet og kommunen, på bakgrunn av skrantesjuka.
- **Konklusjon: Bestanden senkes, ned mot kommunens mål, men på en måte som sikrer en sunn og godt sammensatt elgbestand.**

Felles avskytingsstrategi

Elgregion Nord-Aurdal Vest anbefaler felles avskytingsstrategi for hele området for perioden 2020 – 2022, omtrent lik forrige planperiode.

Følgende avskytingsstrategi innføres for perioden 2020 – 2022:

- Uttak av dyr økes betraktelig.
- Uttak av maksimalt 25 % hanndyr 1,5 år og eldre.
- Uttak av maksimalt 30 % hodyr 1,5 år og eldre
- Uttak av minst 45 % kalv

Kuer med tvillingkalver skal spares.

Tvillingkalver skal ikke skytes.

Kalveførende ku spares i størst mulig grad og skal ikke skytes uten at kalven skytes først.

Avskyting og tiltak i planperioden

1.1 Forslag til uttak i planperioden

Avskytingen økes betraktelig, og tildelte dyr økes dermed fra tidligere. Med nevnte anbefalinger og den foreslåtte avskytingsstrategi legges det opp til følgende uttak i perioden:

Tabell 3. Planlagt uttak av elg i planområdet i perioden 2020- 2022.

Vald	Kalv	Hodyr	Hanndyr	Sum
Ulnes sameige	48	32	27	106
Svennes sameige	41	28	23	92
Ulnes/Svennes Heimås	29	19	16	65
Lo Heimås	17	11	10	38
Hådem/Åbjør	23	15	12	50
Vestringsbygda sameige	50	33	28	111
Liaskogen/Liaåsen	17	11	10	38
Svennes sameige v.f.Tisleia	25	17	13	55
Sum forvaltningsareal	250	166	139	555

Tiltak

Vektregistrering

En vektregistrering er en viktig data for å vurdere kondisjonen på dyra. Veiing er obligatorisk og skal leveres sammen med sett elg skjema til kommunen.

Tiltak mot skrantesjuka (CWD)

- Innsamling av CWD- og tannprøver
- Det er etter forskrift ikke tillatt med foring av hjortedyr innenfor kommunen.
- Det er heller ikke tillatt med saltsteiner, verken for vilt eller husdyr i kommunen.
- Dialog med kommunen.

Hjort

Status

Registrering av bestand

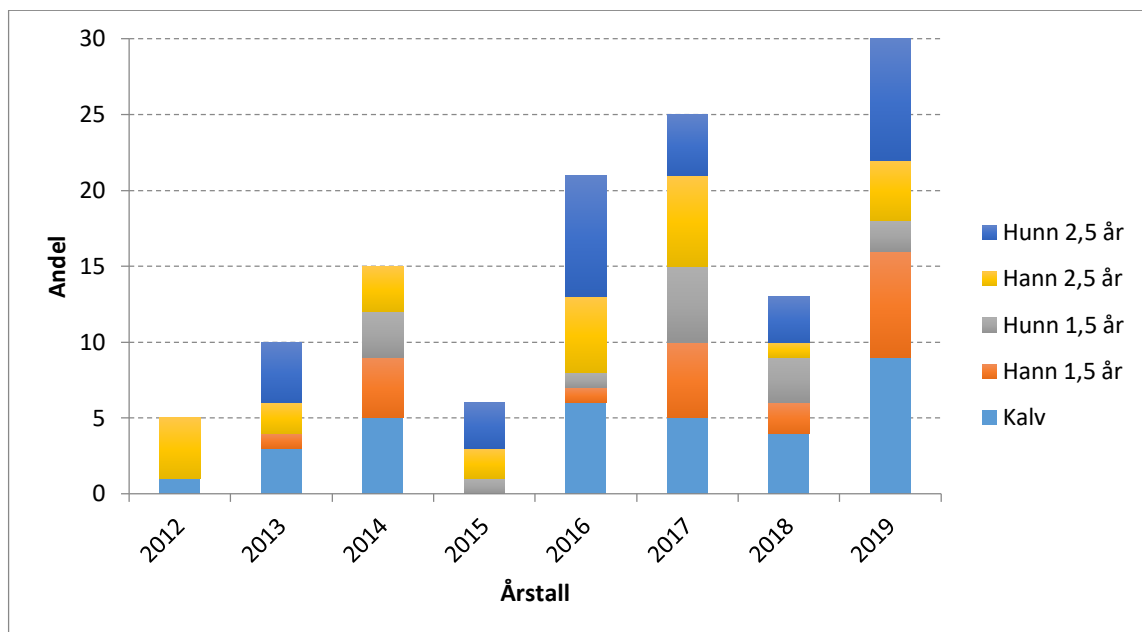
Bestandsstatus for hjort i Nord-Aurdal Vest er vanskelig å anslå. Data samlet inn under hjortejakt og registrert i Hjorteviltregisteret viser svært varierende observasjonsfrekvens fra år til år (tabell 4), både når det gjelder sett hjort, kolle/bukk og kalv/kolle.

Tabell 4: Sette hjort per jegerdagsverk for Nord Aurdal Vest i perioden 2012 – 2019

År	Sett hjort pr. jegerdag	Sett kolle pr. bukk	Sett kalv pr. kolle
2012	0,22	1,1	0,73
2013	0,23	2,5	0,87
2014	0,2	0,94	0,87
2015	0,09	1,57	0,55
2016	0,35	1,65	0,74
2017	0,49	1,67	0,7
2018	0,37	1,42	0,88
2019	0,33	1,44	0,74

Avskytning:

Det er også variende antall felte hjort per år, og det er i de samme årene som observasjonstoppene det blir felt mest dyr (figur 18). Det felles et økende antall hjort hvert år, og i 2019 ble det felt 30 hjort.

Figur 17: Felte hjort i Vestsida hjortevald i perioden 2012 – 2019.

I forrige planperiode ble det felt:

- 26 % kalv
- 21 % hanndyr 1,5 år
- 15 % hunndyr 1,5 år
- 16 % voksne hanndyr
- 22 % voksne hodyr

Det er i henhold til forrige periodes avskyttingsplan på alle kategorier, da det er felt hele 62 % kalv/ungdyr

Kommunens hjorteviltforskrift:

I kommunenes hjorteviltforskrift er det angitt 8000 daa som minsteareal for hjort.

Mål og strategier

Overordnet målsetting

Elgregion Nord Aurdal Vest vil redusere hjortebestanden da den i dag forårsaker for stor skade lokalt, og som bidrag i kampen mot skrantesjuka. Forøvrig ønskes å forvalte en liten hjortebestand med god kjønns og alderssammensetning og på et nivå som gir mulighet for høsting og tar hensyn til tradisjonell næringsvirksomhet, bæreevne og mangfold. Spesielt må bestanden reduseres vesentlig slik at skadene i Hådem/Åbjør blir mindre.

Delmål for biologiske forhold

- Øke kunnskap om hjorten, dens biologi og forvaltning av arten.
- Opprettholde registreringsrutiner og benytte -"sett hjort"- med vektskjema for felte dyr for å sikre datagrunnlaget for forvaltning av hjort i området. Tilpasse beskatningen til disse registreringer.
- Bestanden reduseres til et minimum da skadene oppleves som for store
- Etter dette tas 25-30 % av bestanden ut som årlig kvote.
- Opprettholde livskraftige men liten bestand i områder hvor disse ikke gjør skade på dyrket mark eller skade på stående skog.

Delmål for rekreasjon og næring

- Stimulere til aktiv jakt på hjorten, slik at utdelte fellingsretter blir benyttet.
- Stimulere til mer effektiv jakt, og tilby hjortejakt til andre tider og fremme jaktformer enn hjort som bifangst under elgjakt. Det er lite effektivt å jakte hjort under elgjakt.

Forvaltning av hjort

Organisering

Valdstyret i Elgregion Nord-Aurdal Vest består av de samme representanter som for elg.

Inndeling av jakt etter hjort i Elgregion Nord-Aurdal Vest

Elgregion Nord-Aurdal Vest er inndelt i samme vald for hjort som for elg. Grensene kan endres hvis Storvaldstyret finner dette hensiktsmessig for å kunne foreta en effektiv jakt etter hjort. Storvaldstyret skal fordele fellingstillatelsene til valdene innen 15. juni.

Kvotepå det enkelte vald

Gjennom denne driftsplanen søker Elgregion Nord-Aurdal Vest om totalt 120 fellingsretter for hjort over en planperiode på 3 år. Disse dyrene fordeles fra Nord-Aurdal kommune som frie dyr til Elgregion Nord-Aurdal Vest og blir fordelt til de ulike valdene etter følgende mal:

- Hvert år tildeles 40 dyr. Dette tilsvarer 8.000 daa i gjennomsnitt per dyr. Ved tildeling vil man imidlertid
  - o Valdene vil få tildelt hjort etter hvor bestanden og skadeomfanget er størst
  - o Valdene vil få tildelt dyr etter hvor avskytningen er størst
  - o Alle vald som ønsker det skal få en kvote på hjort.
- Minst 25 % av uttaket skal være kalv
- Maks 20 % hanndyr 1,5 år.
- Maks 20 % hodyr 1,5 år
- Maksimum 15% av uttaket skal være bukk 2,5 år og eldre
- Maksimum 20% av uttaket skal være kolle 2,5 år og eldre.

Avskytningen skal være tilnærmet lik denne fordelingen ved utgangen av planperioden, men det kan være avvik det enkelte år.

Økt kunnskap om hjort

Tiltak

Jaktfeltene motiverer medlemmene til å delta på kurs / seminar som omhandler hjortens biologi og krav til leveområdene.

Medlemmene får tilsendt aktuell informasjon om hjorteforvaltning.

Grunneierlagene kan kjøpe inn litteratur om viltforvaltning og vilttiltak.

Vedlegg 1. Avskytingsavtale for elg 2020-2022

I henhold til godkjent bestandsplan inngås følgende avtale mellom Nord-Aurdal kommune og Elgregion Nord-Aurdal Vest:

1. **Elgregion Nord-Aurdal Vest** tildeles 555 valgfrie dyr med hjemmel i Viltlovens forskrift om forvaltninga av hjortevilt, § 15. Tildelinga gjelder for planperioden 2020-2022, hvor 185 dyr fordeles per år.
2. **Elgregion Nord-Aurdal Vest** har følgende plan for avskyting og tildeling av kvoten i planperioden 2020-2022:

Bestandstetthet og beitepress varierer innenfor planområdet. Kvoten fordeles på de enkelte jaktfelt i forhold til tellende areal.

<i>Tildeling</i>	<i>Kalv 45%</i>	<i>Ku 1,5 år og eldre 30%</i>	<i>Okse 1,5 år og eldre 25%</i>	<i>Total kvote 100%</i>
Totalt	250	166	139	555

Tabellen angir hvor mange dyr som maksimalt kan felles. Kalv kan skytes i stedet for dyr i de angitte kategorier. Kjønn avgjør hvilken kategori på kvoten det tas fra. Se tabell planlagt uttak 2020 – 2022.

3. Kommunen kan ved vesentlige avvik fra godkjent bestandsplan trekke godkjenning av avskytingsavtalen tilbake, eventuelt ikke godkjenne ny bestandsplan.
4. Kommunens viltansvarlig vil gjennomføre kontroll av felte dyr.
5. Bestandsplanområdet forplikter seg til å levere inn fellingsoppgaver/sett-elg skjema, vekttoppgaver, tenner for aldersbestemmelse til kommunen og følge opp event. organinnsamlinger etter initiativ fra Miljødirektoratet, fylkesmyndighet eller kommunen.

Sted/Dato

Vedlegg 2. Avskytningsavtale for hjort 2020 – 2022

I henhold til godkjent bestandsplan inngås følgende avtale mellom Nord-Aurdal kommune og Elgregion Nord-Aurdal Vest :

- Elgregion Nord-Aurdal Vest får tildelt en samlet kvote for hele planperioden på 120 dyr, dette gir 40 dyr i årlig kvote jevnfør kvotetildelings oversikt.
- Fellingsresultatet skal etter planperioden være tilnærmet lik avskytningstrategien:
  - o minimum 25 % kalv
  - o maksimum 20 % hanndyr 1,5 år
  - o maksimum 20 % hodyr 1,5 år
  - o maksimum 15 % voksen bukk
  - o maksimum 20 % voksen kolle.
  - o Det kan her være avvik i enkelte år, men sluttsummen etter endt planperiode skal være tilnærmet lik.
- Alle fellingstillatelser tildeles som frie dyr.

Utover dette gjelder de samme kravene til jakt og rapportering som viltloven med tilhørende forskrifter stiller krav om.

Nord-Aurdal 2020

For Elgregion Nord-Aurdal Vest

For Nord-Aurdal kommune

Leder